

Hajógyógyászok névjegye

Approbált munkahelyé vált a szegedi hajójavító üzem. Hogy mivé vált? Nem csodálom, ha nem értik. Jómagam sem tudtam először, mit takar ez a kifejezés. Az idegen szavak szótára mindössze annyit árul el a szóról: helyeslést, jóváhagyást, megerősítést, engedélyezést jelent. Am hogy ki és mit helyesel, engedélyez, hagy jóvá, az megér egy kérdészködést egy ilyen információ hallatán. A helyszín tehát a tápéi hajógyógyászat, ahol azonban már elég régen nemcsak gyógyítgatják a beteg hajókat, hanem vadonatúj úszóműveket is gyártanak.

Ördög Sándor termelésirányító vezető előjáróban a dicsőítésével. Ez az alapja annak, hogy nyugati piacra dolgozhassunk.

— Miként zajlik egy ilyen approbáció?

— Végül is egy komplett ellenőrzésről van szó, ahol felméri, adottak-e különböző feltételek a megfelelő színvonalú termeléshez. Az újpesti hajójavító Tápét jelölt ki erre az approbációra, amelyet a hamburgi Germanischer Lloyd végzett el. Előírásai szerint megvizsgálták a termelés irányítását, a vezetést, a munkaszervezést. Kiterjedt figyelmük az ellenőrzésre, a technológiai sor célszerűségére, a munkafegyelem betartá-

sára, a géppark műszaki állapotára. A mennyiségi és minőségi munkát sem tévesztették szem elől. És ami a legfontosabb, felmérték, mit tudnak a hegesztőink. Tizenhét ember munkadarabját meőzták, és mindahányuk próbaalapja megfelelt a „GL” szerinti minőségnek. Azaz, nagyon jónak találták szakembereinket, akik nemcsak erkölcsileg zsebelhetik be ezt az elismerést, de pénztárcájuk is vastagabb lesz ezzel a minősítéssel. Tíz százalékkal nő ugyanis a jövőben az alapkeresetük. A Lloyd egyébként azt is megállapította, üzemünk nemcsak hajók, de más vasipari termékek, teszem azt konténerek kivitelezésére is alkalmas.

A belépőt megkaptuk, a jogot megszereztük ezzel az engedélyezéssel a tőkés tárgyalótermekbe. Most már Újpesten a sor, hogy hozza az üzletet Szegedre...

Gombos Erzsébet

Gabonagondok

Ki nyer ma?

Az aratás a végéhez közeledik. Megyénkben 66 ezer hektáron körülbelül 320 ezer tonna búza termelt. Míg tavaly a Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat 156 ezer tonnát vásárolt fel, addig az idén 70 ezer tonnára kötöttek szerződést. A tartózkodásnak mindkét oldalról mások az okai. A termelők szerint az étkezési búzára kialakított 5700 forintos ár nem tükrözi az energia, műtrágya, gép és egyéb, termeléshez felhasznált eszközök drágulásának mértékét. Aki teheti, szabadárú takarmányként értékesíti termékének jelentős részét, jelenleg 6100–6200 forint körüli nagybani áron. Azok a gazdaságok, amelyek elég erősek, kívánnak, s a számukra legelőnyösebb pillanatban lépnek a piacra.

A GMV a lekötött mennyiséggel biztosítottat látja a kenyérnekvalót, s ehhez is igen nehéz előteremteni a szükséges hiteleket. Míve a trósz megcsúszásával az export gazdaságossága vagy épp ráfizetéses volta a vállalat kockázata, „lesz ahogy lesz” alapon, készletre nem vásárol ilyen célból. Amire eddig vevő van, az 15 ezer tonna. A GMV-nek a keveréktakarmánygyártáshoz is szüksége van búzára, de furán nézne ki, ha a takarmányért többet fizetne, mint az étkezésiért. Szép kis csapda. Az élet fog dönteni, idővel mégis rákényszerül-e erre a lépésre, vagy a termelők lesznek

kiseb tétel után tonnánként több mint 8 ezer forint jutott a termelőnek.

— Úgy tudom, most harmincezer tonna a keretük. Ezen is lesz extra haszon?

— Az előjelek nem a legjobbak, a világpiacon árigen nyomott. Tizenhatezer tonna az államközi megállapodásból adódó rubeles, tizenegyezer a dollárelszámolású tétel. Az utóbbi nagy részét is a Szovjetunióba szállítjuk. Százhusz dolláros árat feltételezve, levonva az uszályos vagy vasúti szállítást, a berakodást, minősítést, a Cereália és az Agrimpex összesen 3 százalékos jutalékát, s a negyedik negyedévi teljesítésig mutatkozó kamatterhet, 5600 forint marad a termelőnek a dollárexporton. A rubeles annyival jobb, hogy ezt most szállíthatjuk, így 6 ezer forintot kap a termelő. Ezek után érthetetlen a kormány csomagtervének az a része, hogy a 115 dollár fölötti ár 80 százalékát elvonja. Ha ez így van, semmi előnye nem marad annak, aki exportál, sőt, még a végén ráfizethet.

— A szállításokkal hogy haladnak?

— A vasúti mellett az uszályos szállítást is megkezdtek. Közel azonos a költségük, s mindkettőt érdemes igénybe venni, hisz így duplán haladunk. Vasúti kocsit, uszályt egyaránt korlátozott számban kapunk.

T. Sz. I.

Széthulló gyarmatbirodalmak?

Válni készül a gumigyár

Úgy tűnik, a példa ragadós. Néhány hónapja a Mino szegedi gyáregysége vívta ki önállóságát, s szakadt el a fővárosi — időközben csődbe jutott — anyavállalattól. Most a szegedi gumigyár, a „nagy” Taurus vidéki gyáregysége rukkolt elő írásban az önálló lábra állás gondolatával. Néhány éve, amikor magam is többször jártam itt, firtattam, miért az erős kötődés a pesti vízfejhez. Csak hallgatás, kitérő magyarázkodás volt a felelet.

— A véletlen hozta úgy, hogy éppen 25 esztendő a szegedi gyár, amikor kezdeményezi az önállóságát — kezdi a beszélgetést a gyár igazgatója, Halmosi Károly.

— Kinek az érdeke, hogy elszakadjanak a nagy Taurustól?

— Nem is tagadom, elsősorban az itt és Makón dolgozó, közel ezer emberé. Úgy gondoljuk, hogy a jövőben egy kisebb és rugalmasabb szervezetben eredményesebben tudunk majd dolgozni.

— Mi volt az utolsó csepp a pohárban? — kérdezem Bodó Mártát, a szakszervezet titkárát.

— Régóta érlelődő gondolat ez. Sok-sok átszervezést megértünk már. A közelmúltban a nagyvállalat felkérésére egy nyugati cég átvilágította a Taurust, és erőteljes fogyókúrát javasolt. Szegeden az idén közel száz embert kellett nyugdíjaznunk, elküldtünk. Közben elképzelések jöttek-mentek, átszervezések váltották egymást. De semmi sem lett jobb. Egykor a harmadik legjobban fizető cég voltunk a megyében, ma már ezt nem mondhatjuk el. Az elszegényedéstől való félelem, a létbizonytalanság ide is befészkelte magát. Lépnünk kellett: a szakszervezet kezdeményezte, foglaljunk állást a nagyvállalattól történő elszakadásra. Az ezer szegedi és makói dolgozó kétharmada aláírta az elszakadásra vonatkozó kérvényt.

— Mit ígértek a dolgozóknak?

— Tulajdonképpen semmit. Egyelőre csak annyit, hogy saját gazdáink lehetünk: Magasabb bért, jobb munkakörülményeket csak akkor, ha később, magunknak meg tudjuk teremteni. Nem ringattunk senkit sem abban a hitben, hogy az elszakadás után azonnal megugranak a fizetések.

— Egyáltalán, tudni lehet-e, mekkora haszonnal dolgoztak eddig a szegediek?

— Pontosan nem. Méréseket csak a nagyvállalat készített. De mi is számoltunk: ha nem vitték volna el az itt képződött nye-

reséget, akkor lényegesen jobb helyzetben lennénk.

Két hete, a szakszervezet kezdeményezésére, megalakult a Szegedi Gumigyár Dolgozói Egyesülete is. Ma már mintegy ötszáz tagja van.

— Miért ezt a formát választották? — kérdeztük Csányi Lászlótól, az egyesület vezetőjétől.

— Úgy gondoltuk, a munkástanács intézményét többen lejáratták az elmúlt hónapokban. Nem akartunk ellenszakszervezetet sem. Ez a forma, lévén jogi személy, sokkal nagyobb jogkörrel bír.

— Mi az egyesület feladata?

— A dolgozók folyamatos tájékoztatása mellett a szakszervezettel együtt el kívánjuk érni, hogy független legyen a szegedi gyár. Az önállósodás során képviselni akarjuk a dolgozók valódi érdekeit. Hogy ne azok húzzák a rövidebbet, akiknek munkája nyomán eddig jutott a gyár. Nem akarunk politikai kampányt folytatni. Ez gazdasági lépés, amely mindenkinek csak haszonnal jár.

— A nagyvállalatnak aligha. Ők hogyan fogadták az ötletet?

— Tárgyalásra hívtak fel bennünket, Pestre. Valószínű, hogy a nemrégiben ki-nevezett, új vezérigazgatónak is lesznek javaslatai. Többen a szemünkre vetik, hogy könnyű nekünk önállósodni, amikor a nagyvállalatnál a legnyereségesebb termék — a mélyfűtőtömlő — a miénk. Csak azt felejtik el, hogy huszonöt évvel ezelőtt nem ezt a terméket osztották le ránk. Negyed század alatt az itt dolgozók munkája is hozzájárult, hogy ennek a terméknek ma jó ára van a világpiacon.

— Kitől várnak segítséget?

— Úgy érezzük, hogy ezt a harcot nekünk kell megvívni. Tájékoztatóképpen megküldtük az elszakadásról szóló levelet a helyi tanácsnak, az itt működő politikai pártoknak és az ipari miniszternek is.

A level tehát elment. A vállalati tanácsnak harminc napon belül kell meghoznia döntését. Ha ez a szegedieknek kedvezőtlen lesz, akkor meg fellebbezhetnek az Állami Vagyongyűnköséghez. De elképzelhető — ha nem is könnyen — jogi hercehurca nélküli megegyezés is. Bár... A vidéki gyarmatbirodalom széthullása mindenesetre megkezdődött. A szegedieknek akár sikerül, akár nem, a folyamat megállíthatatlan. (A fotókat Nagy László készítette.)

Rafai Gábor

